

ӘОЖ 399.1 (70)

**«YESSENOV TECHNOPARK» КЕШЕНІ - IT-МАМАНДАР ҮШІН
АЙРЫҚША АЛАҢ**

А.Н.Отарова

ф.ғ.к., доцент, Ш.Есенов атындағы Каспий
технологиялар және инжиниринг
университеті, Ақтау қ.,
Қазақстан Республикасы,
e-mail: akmaral.otarova@yu.edu.kz

Бүгінгі таңда Қазақстанда тиімді инновациялық процесс үшін жағдай жасауда экономиканы қарқынды дамыту мен өндірісті іске қосуға қарағанда маңызды мақсат жоқ. Міне, осы жерде біз тікелей ғылыми салаға жүгінеміз. Ғылым саласында пайда болатын идеялар өндіріс саласына тез жетіп, тауарға айналуға тиіс. Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, таңдаулы техника мен технология саласында көшбасшы болғысы келетін елдер осы салада өз жерінде «білімді өндіре» бастайды. Өйткені, қысқа инновациялық цикл (идеяның пайда болуынан бастап, білімнің өнімде идеяның іске асуына дейінгі уақыт) болуы қажет, ал инновациялық циклді тек ғалымдар мен технологтардың бірлескен жұмысы есебінен ғана жеделдетуге болады. Осыған байланысты технопарктердің ғылым мен өндірісті интеграциялаудың ең сәтті нысандарының бірі ретіндегі тәжірибесі өте қызықты.

Сондай-ақ қазіргі таңда жоғарғы оқу орындарында білім-ғылым-өндіріс байланысын орнатуға бағытталған білім берудің инновациялық инфрақұрылымын қалыптастыру, әр түрлі профильді ғылыми-инновациялық орталықтар, жаңа технопарктер құру бойынша жұмыстар жүргізіліп келеді. Технопарктер өндіріс пен ғылымды барынша жақындастыру жағдайында ғана мүмкін болатын, республикамызда құрылған ұлттық инновациялық жүйенің негізін қалаушы элемент болып табылады. Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, мемлекет рөлі экономиканы дамытуда тек қана саясатты қалыптастырумен шектелмейді, сонымен қатар макроэкономикалық тұрақтылықты қолдап, шаруашылық субъектілер қызметін реттейді. Ол экономикалық үрдістерде стратегиялық және үйлестірушілік функцияларды қарастыруы қажет. Бұл функцияларды іске асыру механизмдері даму институттары, технопарктер, конструкторлық бюролар, арнайы экономикалық аймақтар болып табылады. Дамыған елдер тарихына көз жүгіртсек, технопарктердің құрылуына елдегі экономикалық дағдарыс себеп болған (мысалға АҚШ, Ұлыбритания, Франция,

Германия). Себебі технопарктер дағдарыстық жағдайдан табысты шығу мен экономикалық әлеуетті жаңартудың тиімді механизмі болып, технопарктердің қызметі нәтижесінде жүздеген жаңа жұмыс орындары ашылып, аймақтардың әл-ауқаты артқан. Ғылыми-техникалық потенциал кез-келген мемлекеттің өркендеуінің кепілі. Экономикалық дамудың, мемлекет көркеюінің негізгі жолы ғылыми-техникалық және инновациялық салада көшбасшы болу. Инновациялар және жаңалықтар экономиканың құлдырауына төтеп беріп, ғылыми-техникалық прогрестің белсенді түрде дамуына жағдай жасап, ұлттық экономиканың тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін жоғарылатады. Қазіргі таңда ел экономикасы дамуының шешуші факторлары ғылым мен инновациялық технологиялар екеніне күннен-күнге көз жеткізіп келеміз. Бүкіл әлемде озық технология мен техниканы насихаттайтын 1951 жылы Калифорнияда құрылған дүние жүзіндегі ең алғашқы технопарк – АҚШ-тағы «Силикон аңғарының» пайда болуына негіз болды. Өткен ғасырдың 80-жылдары технопарктер тек АҚШ, Еуропада емес, Канада, Сингапур, Австралия, Бразилия, Индия, Қытай, Жапонияда да құрыла бастады. Қазақстанда қазіргі уақытта технопарктердің аймақтық аспектісі кеңінен дамуда.

2003-2015 жылдарға арналған Қазақстан Республикасы индустриалдық-инновациялық даму стратегиясы мен 2005-2015 жылдарға арналған Қазақстан Республикасы ұлттық инновациялық жүйені дамыту жөніндегі бағдарламаны орындау мақсатында Қазақстан Республикасында 2004 жылдан бастап аймақтық технопарктер құрыла бастады.

Технологиялық парктер – заманауи инновациялық экономиканың маңызды элементі. Бүгінгі таңда елдің толыққанды инновациялық қызметі ғылыми және инновациялық орталықтар мен парктер, идеялар инкубаторы, алдыңғы қатарлы технологиялар орталықтары, технологиялық полистер, сараптамалар сынды жаңа аймақтық шаруашылық құрылымы негізінсіз дами алмайды. Олардың бәрі әлемнің жетекші индустриалдық аймақтарында жасалып, мамандандырылған инновациялық құрылым негізін құрайды. «Ғылыми-технологиялық парк» ұғымы ірі инновациялық құрылымды анықтайтын жалпылама негізінде қолданылады. Олардың даму жолындағы айырылмас шарты ішкі транспорттық коммуникациялар, әуежайлар мен халықаралық желілерге жақындығы – ыңғайлы экономикалық-географиялық орналасуы, венчурлік капитал нарығы және білікті жұмысшылар күшінің, ғылыми-техникалық әлеуеті болуы болып табылады.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев технопарктер құрудың маңыздылығын бірнеше рет атап айтқан болатын.

Технопаркті іске қосу идеясы Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың университет ғылымын жүйелі дамытудың маңыздылығы, инновациялық технологияларды экономикаға интеграциялау және еліміздің жоғары оқу орындарында бизнес-инкубаторларды, коммерцияландыру орталықтарын, технопарктер мен конструкторлық бюроларды құру туралы тапсырмасын орындау аясында іске асырылды.

Осы талаптарға сәйкес, биылғы оқу жылында Ш.Есенов атындағы КТИУ-де «Yessenov Technopark» кешені жаңа нысаны ашылды.

«Жаңадан ашылған сан салалы технопарк кәсіпкерлерге, университет пен колледж студенттеріне және мектеп оқушыларына арналған. Мұнда олар өз идеяларын жүзеге асырып, стартап жобаларымен жұмыс істей алады. Сонымен қатар, токарь, дәнекерлеуші сияқты жұмысшы мамандықтарды меңгеру мүмкіндігі бар.

2000 шаршы метр аумақта орналасқан екі қабатты ғимарат заманауи жабдықтармен қамтамасыз етілген. Бірінші қабатта робототехника, цифрлық өндіріс, металл және ағаш өңдеу шеберханалары жұмыс істейді. Бірінші қабатта робототехника, цифрлық өндіріс, металл және ағаш өңдеу шеберханалары орналасқан.

Екінші қабатта жасанды интеллект, ойын әзірлеу, блокчейн, криптовалюта, мобильді қосымшалар және киберқауіпсіздік бағыттары бойынша білім беріледі. Бұл бағдарлама Yessenov Forum-ға арнайы шақырылған әлемге әйгілі француз маманы, инновациялық оқыту әдістерінің жаңашылы Николя Садирактың 01 Edu бағдарламасы негізінде жүзеге асады.

Технопарктің негізгі миссиясы – инновациялық кәсіпкерліктің дамуы мен жүзеге асуы үшін қолайлы жағдай жасау, ықтимал іскерлік серіктестіктерді іздеу, инновациялық ғылыми-техникалық жобаларды іске асыру үшін инвесторларды тарту және сапалы консалтингтік қызмет көрсету. Технопарк қызметі Ш.Есенов атындағы КТИУ-нің жоғары білікті бәсекеге қабілетті маман дайындау жөніндегі қызметімен ұштасып жатыр.

Технопарк өңір жастары мен кәсіпкерлері үшін ғылым мен экономиканы байланыстыратын алаң болмақ. Маңғыстау облысының тұрақты дамуы үшін өзгерістерге тез бейімделіп, тың мүмкіндіктерді пайдалану қажет.

«Өндіріс – университет – ҒЗИ – компания» моделімен құрылатын технопарктер аталған элементтер арасындағы синергетикалық байланыс

орнатып, ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерді енгізуді ынталандырып, тек аймақ қана емес, жалпы мемлекеттің экономикалық әл-ауқатын көтеруге үлкен үлес қосады. Сол себептен технопарктер қызметін сауатты ұйымдастыру, табысқа жетелейтін бірнеше факторларды үйлестіре білу өте маңызды болып табылады. Осылайша, алдағы бес жылда технопарк еліміздің инновациялық жүйесінің маңызды элементі болуы мүмкін. Себебі, ол жаңа технологияларды ендіруге, жоғары технологиялық өнімдерді өндіруге бағытталған, ал бұл өз кезегінде өңірдің экономикасының болашақтағы бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ете алатын жаңа салалардың құрылуына септігін тигізуге міндетті. Мемлекет басшысының тапсырмасын жүзеге асыру аясында ашылған технопарк жастардың инновациялық идеяларын дамытуға және Маңғыстау өңірінің тұрақты дамуына үлесін қосатындығы анық.

